16de JAARGANG CURACAO DEN 14den JANUARI 1899. No. 785

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2, — met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, No. 129

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2, — pa tres luna pagar pa dilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba fl. 10,— pa anja
Un number so fl. 0,20.

Curaçao, 13 Januari.

L'affaire te Parijs,

beschreven door een Parijzenaar.

Meestal heeft de heele Dreyfus-geschiedenis weinig aanlokkelijks, en ik zou haast zeggen : "Allen die Parijs bewonen, zijn in meerdere of mindere mate martelaar door "den grootsten martelaar onzer eeuw".

Overal en altoos grijnst *de* zaak u tegen : op straat, in huis, aan den vriendendisch, bij lectuur en uitspanning.

Ge staat ermee op en gaat ermee slapen : zelfs in de uren der rust dreigt ze een nachtmerrie te worden.

't Is onverpoosd : "Dreyfus ! Dreyfus !" Soms krijgt ge een gewaarwording of ge veroordeeld zijt, jaren achtereen in een draaimolen te zitten, waar uw gehoor gepijnigd wordt door een eeuwigen kermisdeun, nooit veranderend.

Met een variant op het bekende leekedichtje zucht ge wanhopig :

Verlos ons van l'Affaire, Heer !
Geef ons wat rust en kalmte weer !

Terwijl de koffie u 's morgens tegengeurt en u de overwinning op de luiheid verzekert, staat de bekoorder al gereed, fluisterend :

„Je ochtendblad ligt naast het kopje ! Zou je niet even...."

„Weg, Satan !" zegt ge met een onderdrukten geeuw.

„Werp een oogje in de rubriek "L'affaire Dreyfus", vervolgt hij ; "er is een artikeltje bij met een suggestief opschrift."

En reeds vóór de verzoeker geëindigd heeft, vouwt ge de nog vochtige krant open. Om den schijn te redden, ziet ge even naar den titel van het hoofdartikel, naar de onderteekening, die het draagt, en dan.... dan.... naar *l'affaire* !

Voor den ganschen dag zit ge weer in den toovercirkel, viert ge uws ondanks den Dreyfus-Sabbath mee.

Ge windt u op met deze, vaart uit tegen gene courant, als hadt ge u nooit voorgenomen omtrent het "schuldig of onschuldig" voorloopig *waterproof* te blijven. Ai mij, eer ge recht wakker zijt, kleurt de opgewondenheid reeds uw wangen !

Verlos ons van *l'affaire*, Heer !

Ge moet uit. Hem dien ge vroéger op straat of boulevard met een gullen lach uit de verte het welkom toekniktet. als zijn gelaat tusschen de gezichten van honderden onverschillige voorbijgangers zichtbaar werd, groet ge ook nu vriendelijk. Och ja, uw hart is immers niet veranderd !

Ge betrapt u echter op de stille verzuchting :

„Dat hij me niet aan boord kome met ... ge weet wel !"

Zijn hand drukt de uwe, warm hartelijk. „Hoe gaat het ?" vraagt een welluidende stem.

Samen wandelt ge op. Het gesprek vlot niet. Wat boeit uw beider tong ? Wat doet u uwe woorden op een goudschaaltje wegen ? Vroeger.... ja.... maar toen bestond er geen Dreyfus-zaak. Toen zei men elkaar vrij, ongedwongen zijn gevoelen. En thans ? Voorzichtig ! voorzichtig !! voorzichtig!!!

Hij is Dreyfusard in merg en been. *Gij* neemt een afwachtende houding aan in *l'affaire*, die *men* in zooveel geheimzinnige sluiers gewikkeld heeft. Volgens *hem* is de waarheid reeds lang gekomen ; uws inziens is ze nog altoos onderweg, en neemt ze verschrikkelijk dikwijls de vrijheid om langs de baan even haar episch beenbekleedsel in orde te brengen, al te vaak sprekend in raadsels, over allerlei, dat niets ter zake doet.

Ge kent elkanders meening. zijt al eens slaags geweest. Een aangenaam onderhoud van eenige minuten is uw beider wensch. Ja wel ! indien er geen Dreyfus-zaak ware!

„A propos, hebt ge 't artikel van... al gelezen ?" vraagt uw vriend. "Neen maar, dat is raak ! Ge moet het absoluut lezen ! Ik ben benieuwd hoe die schelmen van den état-major zich daaruit zullen redden !"

Volgens u zijn de leden van den état-major, totdat bewijs van het tegendeel gegeven worde, eerlijke lieden. De benaming "schelmen" lijkt u erg ongepast. Ge slikt ze.

Volgt het relaas van 't fameuze artikel. Voor hem is 't een meesterstuk van stijl, gevoel en logica, een schitterend pleidooi voor de waarheid, een apotheose der verdrukte onschuld.

Wil hij niet begrijpen, dat hij uw ~~gevoel op de pijnbank uitstrekt ?~~ Beheerscht, neen, bezeten door den revisie-duivel, verliest hij, die anders de heuschheid in persoon is, de beleefdheid uit het oog.

Met een beetje warmte wijst ge op plaatsen in het door hem geprezen opstel, die u erg zwak voorkomen, gewaagt ervan, dat deze welsprekendheid een loopje schijnt te nemen met de waarheid : dat ze wel klinkt, doch met een klank van valsche munt.

"*Aux armes, citoyens !*" galmt het door de ziel van uw vriend.

"Dat zijn argumenten uit *La libre Parole*," zegt hij grimmig, wetend dat ge u soms bezondigt [?] aan het lezen van Drumont's gepeperde artikeltjes. "Je moet maar klakkeloos aannemen wat die pl.... Drumont schrijft !"

Ge begint ook heet te loopen, en gebruik makend van hetzelfde min fraaie adjectief, zegt ge schamper :

"Moet ik soms alleen den pl.... Reinach gelooven, die het monopolie bezit van allerlei sentimenteele leugens en vertelseltjes ? Die ons heden vertelt van een katholiek boerinnetje, die aan hem, jood, meldt dat ze voor de Madonna in haar kerkje een kaars opstak ter intentie van den armen Dreyfus ! Die morgen de onbeschaamdheid heeft, de goegemeente Dreyfus' erbarmelijken toestand te komen afschilderen, terwijl hij beter dan wie ook weet dat de "martelaar" gezond is als een visch !

"Moet ik den pl.... Yves Guyot geloof schenken, die in het buitenland gaat jammeren over de hooge militaire autoriteiten van zijn land, ~~en wel op een wijze, voor welke de~~ qualificatie "schandelijk" veel te zwak is ?

....

Wat te voorzien was, is geschied : *L'Histoire d'un innocent*, de fraaie halve-stuiversprent, heeft haar tegenhanger gevonden.

"*Vient de paraître—l'Histoire d'un*

FEUILLETON.

PODER DI FE

2)

Don Mancio tabata corda den di é mes com lo é doena su kerida Leonora es tristoe noticia, koe el a caba di haja.

E tabata spanta di corda solamente com di repente es noticia ai lo bin kibra di un manera cruel trankilidad i felicidad di su esposa.

— Mi a caba di ricibi un noticia no muchoe agradabel, Leonora, el a coeminza papia, mientra el a saca un pergamino grandi mará coe cinta. Casi mi no sabi, com mi mester bisa bo, ata un carta di rey."

— Ai, mi a comprendé caba! Leonora a interrumpié; rey a manda busca bo, i bo mester bai larga nos.

— Si, mi alma, rey a manda busca mi, ma pa un asuntoe serio, koe podisé lo mi mester keda hopi ausente, Don Mancio a sigi ta papia, cortando palabra.

— Ta kiko a socedé, Mancio? é tabata puntra su esposo spantar, "ai bisa mi liher." El a coeminza ta tembla un poco. Don Mancio tabata primi su manoe duroe i dici:

— Leonora, ta un momentoe pasá, bo dici, koe awé nos mester doena nos bon Hesus toer cos, koe lo E pidi nos ; pues E ta pidi bo un sacrificio....

— O, si, é tabata bisa, ma....ma lo E no exigi muchoe cos for di mi ?

—No mas tantoe koe lo bo soporta, ma toch....podisé mas koe lo bo corda, ma priminti mi koe lo bo soporta es sacrificio coe ánimo i resignacion.

El a hala tras un momentoe pa respondé, ma su fé biboe a fortalecé, el a lamanta su cabez i dici :

— Si, lo mi doena toer cos, kiko koe lo por ta, ma papia, no larga mi spera tantoe.

El a cohé es crucifiho di su rosario di plata, el a ponéle na su lip i el a hiza su wowonan suplicante na cieloe.

Rey a resolvé di manda asina liher koe ta posibel un troepa contra Moronan, i el a ordena mi pa sin pérdida di tempoe, mi poné mi na cabez di dos cien homber i bai Lisboa, oenda lo mi barca coe mi troepa.

— Ai Mancio, Mancio, Leonora a sclama coe un tono doloroso, victima di un violente emocion, koe a strobé di sigi papia.

— Mi kerida Leonora, sea fuerte, comprendé koe nos no ta cohé arma pa un cos mundano, ma koe nos ta bai lucha pa Dios. Nos ta bai bringa pa religion, pa bardadera religion i cruz lo ta nos estandarte. Bao di es santo estandarte ai i coe poder di Dios, nos lo tin un triunfo briljante riba incrédulonan, nos lo liberta nos pober roemannan cristian, koe ta suspira den cautividad, nos lo....

Leonora a interrumpié jorando :

—Ma lo mi no bolbé mira bo nunca mas ; mi tin un presentimientoe spantoso, koe lo bo no bolbé di es lugar horribel ai.

— Ai, no papia asina Leonora, Don Mancio a respondé, no inkieta bo tantoe. Mi conocé bo masjar bon pa koe mi por larga di sabi koe ora bo trankiliza bo, koe lo bo ta contentoe di bo mes, koe lo mi tabata dignoe di por a sirbi un causa tan glorioso, i també den es diadan mas koe nunca mi tin mester di bo judanza i bo consehoe, pasobra mi tin di percura pa muchoe cos i mi ta obliga di ta causa di muchoe tristeza. Corda koe no ta bo sol tin di haci un sacrificio. Majan atardi mi mester di dos cien di dos pobernan, sea koe nan ta di gustoe of nó. Orden di Su Magestad ta terminante. Awé nochi despues koe mi sali misa, mi ta bai tené un reunion den pueblo, i Dios larga koe toer lo ta dispuesto of alomenos koe mi haja es cantidad koe mi tin mester. I anto, mi kerida esposa, anto den es seman aki di Pascu, tristeza lo reina den hopi cas, pasobra cerca muchoe es koe ta percura pa loké ta di mas necesario, lo bai, i bo, bo ta keda ainda coe nos jioenan i nos fiel sirbidornan pa consola bo i proteha bo.

El a traha di papia coe animo, mientra el a bai sinta un banda di su esposa hungando coe su cabeinan koe tabata lombra manera oro den luz di solo, ma es pober muger no por a respondé, el a keda tené su crucifiho duroe i trata heróicamente pa sofoca es lágrima koe tabata jena su wowo.

I na es mes momentoe ai nan jioe tabata poné es flornan na pia di es Cruz di ivoor den misa di Dominiconan, hizando suplicante su manoenan puroe na es Mama misericordiosa di Dolor, koe nunca un hende a pidié en bano.

CAPITULO II.

Mas ó menos un milja di distancia for di castiljo di Amaranta, na camina di San Pajo i medio scondir tras di un grupo di paloe di olifi, cas di biuda Martinez ta keda. Dak blancoe di es cas tabata tapá coe ránca di fruta, koe tabata cologa boenita na bentana- i portanan.

Es biuda Martinez tabata un muger anciana. E tabatin tres jioe : dos homber Pedro i Manuel i un muger koe jama Elena.

Ana Martinez a perdé su esposo na momentoe koe é tabatin mas necesidad di djé, esta, ora su jioenan no tabata grandi i koe nan tabatin mester di percuracion di un tata i ternura di un mama.

E tabata un muger cuidadosa, celosa coe un sintimentoe bon i religioso ; é tabata cria su jioenan den temor di Senjor i é tabata bringa tantoe koe ta posibel contra dificultadnan koe tabata presenté. Su coenucoe, aunké no grandi, tabata di mas fértil koe toer otronan. Su jioenan homber tabata activo i su jioe muger Elena koe tabata carinjosa i birtuosa, tabata legria di su mama como orguljo di su roemannan.

Elena i su roeman Pedro tabata verloofd. Elena coe un hoben koe jama Juan Olivero i Pedro coe un moza koe un familia respetabel di ai banda a cria.

Toer es dos casamentoe ai lo toema lugá pronto después di Pascu. No ta di admira anto koe biuda Martinez tabatin hopi di haci pa motiboe di es dos casamentoenan ai.

Don Mancio i donja Leonora tabata aprecia Ana Martinez masjar, no solamente pasobra é tabata goberna su cas i su coenucoe bon, ma principalmente pa su bon calidadnan pa prueba koe nan a ricibi na varios ocasion di su aprecio pa nan.

Anochi di es Biernes Santoe ai, biuda Martinez tabata sol den su cas. Despues koe el a caba di reza su rosario, el a cohé algun cos koe é tabata brei na

traître—réponse à Clémenceau par Edouard Drumont!" galmde het over de boulevards.

Het weer was den venters niet gunstig: de droppels, welke bij tusschenpoozen vielen, waren in een stortbui overgegaan, nijdig neerplassend, alles in een modderpoel herscheppend.

De arme drommels, die onder de luifels der cafés enz. een onderkomen hadden gezocht, lieten zich door het booze weer niet van de wijs brengen. 't Had den schijn of ze zich warm wilden schreeuwen.

Nu en dan was het een koor van vijf, zes man, en stemmetjes, welker geluid boven het geratel der fiacres, boven het donderend voortrollen der omnibussen uit klonk. Deze nieuwe stuiversprent geeft zestien afbeeldingen met passend onderschrift, plus een lied: *La Complainte de l'Ile du Diable.*

Zal ik de plaat geestig noemen? Grof? Plat? Dit alles te zamen?

Om onpartijdig te blijven, dien ik *l'Histoire d'un traître* tegenover *l'Histoire d'un innocent* te hangen.

Wemelde laatstgenoemde van "roodbroeken", haar pendant grimmelt van semieten. *L'histoire que nous allons raconter est déjà connue dans tout l'univers. C'est celle d'un misérable qui eut l'âme assez vile pour trahir son pays. Il est vrai qu'il était juif.* Op deze prent zien we ook de waarheid uit den put komen, *entourée d'un éclat métallique.* 't Is een afschuwlijk monster met een neus, passend bij de omgeving, met volle handen goud en bankjes rondstrooiend.

Het behoeft niet gezegd, dat *Le père J'accuse* ook zijn part krijgt!

Zeker onrein dier, waarop Zola 's hoofd den kop vervangt, snelt in vliegende vaart naar een grenspaal met het opschrift: *Allemagne.* Wat hij volgens deze plaat op franschen bodem achterlaat, moge eigen aanschouwen u leeren. Het onderschrift luidt: "*Zola, l'immonde pornographe, dont le père, officier payeur à la légion étrangère, mangea jadis la grenouille, se mit naturellement de la partie*".

Te veel reeds wellicht van deze fraaiigheden, besloten met een jodenuittocht naar het hart van Drumont en de zijnen: een heel regiment Israëlieten, nog met den afdruk van de schoenzolen op zekere plaats van zeker kleedingstuk, vliegen de fransche grenzen over.

"Dit alles is grof," zal menig kieschkeurig lezer zeggen. We geven het volmondig toe en vragen tevens: Is deze gansche zaak niet een wisseling van grofheden?

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Kerkelijke berichten.

Maandagmorgen kwam hier met de *Gouverneur van Heerdt* aan de Weleerwaarde Heer A. Ellis, kapelaan der St. Bernardus-parochie te Kralendijk op het eiland Bonaire. Vrijdag keerde de Weleerwaarde Heer Ellis met dezelfde gelegenheid naar Bonaire terug.

Officieele berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, 11 dezer maand, No. 36, is de Heer L. Van der Veen Zeppenfeldt, adjunct-commies, aangewezen tot ambtenaar van politie.

Havennieuws.

Zondagmorgen omstreeks zeven uur viel hier het Dominicaansche oorlogsschip *Restauración*, commandant G. Jansen, binnen. Het wisselde de gebruikelijke saluutschoten met het Waterfort, ontving ten tien ure met de voorgeschreven eerbewijzen een bezoek van den Heer Manuel Pérez, Consul van Santo Domingo, en vertrok reeds denzelfden namiddag uit onze haven met bestemming naar Santo Domingo, waar het Dinsdagmorgen aankwam.

Commandant Jansen is geboortig van Curaçao, het schip is bewapend met negen stukken geschut en bemand met 68 koppen. Het doel der komst van dit oorlogsschip was ook onder anderen de dochter van den President van Santo Domingo, die hier ter schole lag in het pensionnaat *Welgelegen*, naar Santo Domingo te geleiden. Daarna brengt het den President zelf naar Port-au-Prince.

***

Heden ten half vijf vertrekt de *Gouverneur Van den Brandhof* naar de eilanden St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Rev: C. H. M. Chumaceiro, H. van Giersborgen, Maria Hoijer, Merceed Nicolina Jans, Maximilien Monsanto, Eva Rosalia, Meyer & Araujo, (aang.)

Niet voor bestelling of verzending vatbaar de volgende ongefrankeerde drukwerken: Sijlvanio Maduro Lopez, Teodoro Van der Linde y fam., Maximilian Monsanto y fam., S. D. C. Henriquez, Hamburg, en een gefr. geadresseerd aan Vikto Kiamet para entrega Servania Martis (ubi?)

Leger.

In verband met den Spaansch-Amerikaanschen oorlog behandelt H. in het *Nieuws van den Dag* de verdedigingsmiddelen van Curaçao, een vraagstuk dat hij van te meer belang acht, omdat door de wijze, waarop Amerika dezen krijg heeft voorbereid en uitgelokt, met het kennelijk doel de Spanjaarden uit de Caraïbische zee te verdrijven, het in de toekomst niet tot de onmogelijkheden behoeft gerekend te worden, dat de Amerikanen te eeniger tijd hunne begeerige blikken naar het uit een handelsoogpunt zoo gunstig gelegen Curaçao zullen uitstrekken, waarbij, de afgeloopen oorlog heeft het duidelijk aan het licht gebracht, de vlam gemakkelijk naar Suriname en onze Oost-Indische bezittingen kan overslaan. En dat de aandacht op het eiland gevestigd is, blijkt H. uit de Amerikaansche pers, welke met het voorstel voor den dag kwam, Curaçao in ruil tegen een der Philippijnen te verkrijgen.

H. begint nu met een overzicht te geven van onze strijdmiddelen, waaruit z. i. duidelijk blijkt, dat bij eventueel oorlogsgevaar onze kracht uitsluitend in de verdediging, dus in de forten, moet worden gezocht, daar, met het oog op de geringe sterkte van het garnizoen, aan offensief optreden buiten de versterkingen — b. v. tegen een elders gelanden vijand — niet kan worden gedacht. Voor eene behoorlijke verdediging komen de geheel uit steen opgetrokken en op grooten afstand uit zee zichtbare forten, met weinig betrouwbare fundeeringen, echter niet meer in aanmerking; ze zijn niet bestand — en de bewapening is er evenmin op ingericht — tegen moderne oorlogsschepen of tegen schepen met moderne kanonnen. Aan eene tegenwoordige oorlogsvloot, die het voornemen koestert zich van Curaçao meester te maken, kan geenerlei ernstig bezwaar in den weg gelegd worden. Het kan ons alleen te staan komen op het verspillen van geld en menschenlevens.

Op de vraag hoe dan moet worden gehandeld om een naar de eischen des tijds uitgerusten vijand het hoofd te bieden, antwoordt H.:

Grondige hervorming der thans bestaande forten, door het opheffen van het Waterfort als verdedigingswerk: het bouwen van een bekwaam fort, met daarbij passende bewapening, op de plaats van het tegenwoordige Riffort, en het fort Nassau in overeenstemming te brengen met zijn doel, nl. om de toegangen te land tot Willemstad te verdedigen en te dienen tot reduit van het havenfort.

De verdediging moet natuurlijk worden opgedragen aan officieren en manschappen op de hoogte van de bediening van het geschut, van de behandeling en het leggen der torpedo-versperring en alles wat daaraan annex is. Uit dat oogpunt beschouwd, acht H. de organisatie van het garnizoen een fout, daar de verdediging der forten aan artillerie en niet aan infanterie behoort te worden toevertrouwd, wat te meer recht van bestaan heeft, daar in oorlogstijd nog kan worden beschikt over de infanterie-schutterij, die, volgens de geschiedenis van Curaçao, meermalen getoond heeft goede diensten te kunnen bewijzen.

De schrijver beveelt deze quaestie in de aandacht der Kamerleden aan.

***

Hr. Ms. *Friesland* is op de Rijkswerf te Willemsoord in gereedheid gebracht om naar Oost-Indië te vertrekken, en Hr. Ms. *Zeeland*, die naar de West gedirigeerd zou worden, moest omstreeks Nieuwjaar haar reis aanvaarden.

***

Verleden week werd voor het front der troepen aan de onderofficieren van het garnizoen W. Boskaljon en K. W. Van Eps en aan den fusilier A. Franken de zilveren medaille der Oranje Nassau-Orde uitgereikt, waarmede zij ter gelegenheid der inhuldiging van H. M. de Koningin waren begiftigd. Onder het spelen der muziek defileerde het garnizoen voor hen.

Boekaankondiging.

De December-aflevering van het *Boletin Salesiano*, de interessante uitgave der Salesianen, die hier verspreid wordt door de Salesianen van het Jongens-Weeshuis te Santa Rosa, is verschenen en bevat den volgenden inhoud:

[illegible] y Felicitaciones.........................
Monumento á D. Bosco en Castelnuovo d' Asti.
Homenaje Internacional á D. Bosco y sus [illegible].
De Nuestras Misiones. *Tierra del Fuego.* Una visita á los indios Onas.
Gracias de Maria Auxiliadora.
Nuestra Correspondencia. *España.* Sevilla. — *América.* Fontibon (Colombia) — La Plata (Argentina.)
Necrologia.
Historia del Oratorio de San Francisco de Sales.
Noticias y Variedades.
Indice del año 1898.
Grabados. Ilmo Sr. Rossi — Ilmo. Sr. Bertagna — Casas Consistoriales de Castelnuovo — Calle "D. Bosco" en Castelnuovo — La Patria á D. J. Bosco — La plaza de S. Roque al descubrirse el monumento de D. Bosco — Sr. D. Antonio Stuardi, escultor — Misión Salesiana de la isla Dawson.

---

mân. Luna a tira su rajonan di plata riba es janura i a luza henter es circunferencia ai coe su luz suave.

Aki i aja hende tabata mira sombranan sur di paloenan.

Tabata un anochi calma i excelente. Paloenan di naranha tabata jena aire coe un olor dusji, hende no tabata tendé otro boroto mas sino koe es di Tamaga, koe sin sosiegoe tabata sigi su corrida. Ana Martinez a cai den un sorto di sonjo, algo particular pa un muger activa, koe ta toema solamente di mas necesario sosiegoe di anochi. Es bon muger ai tabata cansá, el a pasa un gran parti di dia den Misa, i es camina largoe cerca es ajuno fuerte a debilité asina tantoe koe contra su boluntad, é no tabata na estado di por a companja su jioenan es anochi ai bai misa.

Tempran caba, el a manda su jioe Miguel coe un regalo di Pascu pa es Padrenan dominico. Es combentoe tabata hustamente na un direccion opuesto di castiljo i di es pueblo i aunké un paseo di ocho milja no ta nifica nada pa es hoben fuerte, é no a bolbé basta temprán koe é por a companja su dos roemannan bai misa.

Esai a duel es birtuosa Ana, pasobra é tabata kié pa su jioenan asisti na ceremonianan di anochi.

Despues koe el a sinta pensa un poco, el a lamanta para, cera porta i bai den coesjina pa prepara algo pa majan.

No a tarda muchoe koe el a tendé un batimentoe na porta. Tan pronto koe el a mira den bentana koe tabata su Miguel, el a pura bai abri porta pé.

Es hoben a drenta, su cara un poco corrá, i despues koe el a coeminda su mama un poco spantá, el a poné es macutoe koe el a hiba present, riba mesa.

Bo a tarda basta. Bo a loebida koe bo mester bai misa awé nochi? Ta parcé mi koe bo mester a haci un poco mas liher. Ta dos ora caba koe Pedro i Elena a bai.

Ana Martinez tabata papia coe un tono algo disgustá, sin mira su jioe.

Miguel a bai sinta un banda di djé i el a zoentjé na su frenta.

— No rabia, mama, é dici coe dulzura. Mi tin un cos di conta bo, koe awé nochi mes bo mester sabi, i expresamente mi a spera té ora lo mi por a haja bo sol.

Su mama a hiza cara i el a mira koe su jioe no ta manera coestumber.

— Si en berdad bal la pena, lo mi tendé bo, es mama dici, mientra koe su cara pálida a bira mas contentoe. Nunca é sá rabia largoe coe su jioe di mas chikitoe, koe é ta stima tiernamente, menos awor koe el a tira un bista tierna, casi suplicante riba djé. Pues, ta kiko? el a puntra amistosamente. Lo bo no ta bin bisa mi, koe bo ta bai sigi egempel di Pedro i Elena? Si ta asina, ta kende bo kier doena mi pa nuera? Por ta Inés of Teresa of Pepita?

Es biuda tabata papia algo serio, algo chanzando. Miguel a haci un senjal coe né pa é keda ketoe.

— No, mama, Miguel a respondé, estado di matrimonio no ta destiná pa mi.

— Ma mi jioe, su mama dici, poniendo carinjosamente su manoe riba su cabez, anto mi no sabi kiko particular bo por tin di bisa mi.

— Mama, Miguel dici coe seriedad, nos no por nenga di doena Nos Senjor, loké E ta pidi nos, pues E ta pidi bo bo jioe. Lo bo kier doenéle?

Ana Martinez tabata mira su jioe coe cara spantá.

— E ta pidi mi bo? E tabata puntra poco-poco. Mi no ta comprendé bo.

— Ai mi mama, Miguel a sclama, ai mi mama, ta hopi anja caba mi ta sinti un inclinacion, un deseo, si, larga mi bisa, un vocasion pa sirbi Dios di un manera particular. Awé mi tabatin un entrebista largoe i serio coe Prior di Dominiconan.

Es bon sacerdote ai koe basta tempoe mester a mira es inclinacion ai den mi, dici, koe é ta dispuesto pa acepta mi como novice, si bo doena bo consentimentoe.

Ai, mi mama, no nenga; mi ta suplica bo, haci mi feliz.

Es biuda no a respondé, é no por a papia un palabra, ma el a braza es hoben i primiéle jorando na su coerazon.

— Bo kier bira pader, Miguel? E dici por fin.

— Si, mama, nada mi ta desea mas tantoe. Mundoe i su banidadnan ta larga mi frioe. Dios ta jama mi awor pa sirbié den Orden di su Mama Santísima Ai, no dilata mama, el a sigi ta papia ora el a ripara koe lipnan di su mama tabata tembla. Lo mi mester bandona bo, ma bo no ta keda sol, bo tin bo otro jioenan.

— Ai Miguel! el a sclama, ma es fé koe a tira raiz asina hundoe caba den coerazon di es birtuosa muger, a haci é consenti i el a hiza solemnemente su manoe i poné riba cabez di su jioe i dici:

— Si Senjor ta exigi bo di mi, anto leuw di mi di bai contra su boluntad. Mi ta doena bo mi bendicion i mi consentimentoe; mi ta considera esai como un gracia inefabel i un gran honor pa nos.

Hopi ora i seriamente mama i jioe tabata papia riba es asuntoe importante ai. Apena Ana Martinez por a keré koe su Miguel ketoe i retirado ta papia awé coe toer ardor i entusiasmo riba es boeniteza admirabel i es felicidad inefabel di es bida koe lo é tin en adelante i koe na moenstra koe no tin duda mas di su berdadera vocasion pa es puesto altoe di sacerdocio.

Es muger tabata tendéle coe toer su atencion. Es dolor, koe semper ainda tabata jena su coerazon di mama, tabata mengua poco-poco.

Nunca el a leza den coerazon di su jioe asina clá koe na es momentoe aki. E tabata sabi koe su jioe ta un bon mucha i obedecido; é tabata conocé su inclinacion pa estudio i é tabata largé, ora é ta bai cerca Padrenan dominico koe tabata observa su gustoe pa sinja. El a ripara aversion koe su jioe tabatin den pleiziernan propio di su edad, koe otro hobennan tabata ocupa nan. Nunca el a haja idea, koe su jioe por a sinti gustoe den orden sacerdotal. Es mama tabata henteramente sorprendé anto pa es participacion inesperada ai. Cordamentoe koe é mester separa for di Miguel koe é stima asina tantoe, tabata poné su coerazon na herida, ma toch un sentimentoe di un gratitud inefabel pa Dios a vencé den su coerazon.

E ta sigi.

NEDERLAND.

Een noodschot.

De liberale pers gaat voort met het gerezen conflict tusschen de joodsche orthodoxie en de openbare school in zeer voorzichtige, maar toch lang niet onwelwillende termen te bespreken. Er valt thans minder te onderzoeken, waarom het voor de liberale bladen zooveel beteekenis heeft, nu de heer Dünner en de overige joodsche kerkelijke autoriteiten ongeveer hetzelfde beweren als hetgeen van geloovig christelijke zijde bijna een halve eeuw in woord en schrift, maar vooral *in daden* tegen de openbare school is aangevoerd. Trouwens, van eenigen bijval in beginsel is, natuurlijk, bij de liberale organen geen sprake; het is meer de nood, die dwingt tot toegeven, en nog wel de nood der geldkist.

Immers, zoo lang de jeugd alleen godsdienstige en zedelijke gevaren liep, hield men het oog gesloten; het zijn meer bijzonder de *socialistische* onderwijzers, de mannen die met de *stoffelijke* verdeeling der aardsche goederen en de regeling der productie-winsten geen vrede hebben, in wier onderwijs men nu op de volksschool *het* gevaar ziet.

Was hierop reeds hoofdzakelijk het betoog der *Nieuwe Rott. Ct.* gebouwd, de *Amsterdamsche Courant* zet dit voort in een zeer lezenswaardig, met veel behendigheid ingekleed artikel.

Het hart der quaestie, zegt dit blad, zit niet in de meer of minder vage termen, waarin de beschuldigingen tegen de openbare school vervat zijn; beslist bewijs-materiaal, om te zeggen, dat *de geest van het openbaar onderwijs* niet deugt, is toch niet aanwezig. Men verzet zich daarom niet tegen het *beginsel*, niet tegen het *stelsel* van het neutrale staats-onderwijs, maar *tegen de praktijk*; en het ware struisvogel-politiek, te ontkennen dat de openbare school daardoor een tijd van crisis doorleeft, dien men ernstig onder de oogen heeft te zien. Ziehier hoe de *Amst. Ct.* verder de oppositie der joodsche orthodoxie verklaart:

De orthodoxe Joden zijn gehecht aan hun godsdienst, die hen afhoudt van de moderne levens- en wereldbeschouwing, waarin veel openbare onderwijzers zich thuis voelen; zij vormen een ware "partij van orde," die weerstand biedt aan socialistische inblazingen, en die wel weet dat onder de tegenwoordige rechtsbedeeling van ons Land voor hen veiligheid en vrijheid verzekerd zijn; ze zien in diepgaande verandering [ook in clericalisme] geen heil; in het staatkundige zijn zij dus op de hand der liberalen, en uiteraard zijn ze conservatief.

Is het wonder, dat er een botsing komt tusschen deze elementen en de eigenaardige figuren, die men in de onderwijzerswereld ontmoet? Wij zeggen vrij uit: we verbazen ons, dat de schok der twee tegenovergestelde leeringen zich niet eerder heeft doen gevoelen.

Ook in een artikel van den heer Armand Sassen was sprake van de orthodoxe Joden, als staatkundig behoorende tot de liberale partij, en nog wel tot het conservatieve gedeelte. Deze is gekant tegen het socialisme van zeer veel openbare onderwijzers, vandaar dat de *Amst. Ct.* aldus vervolgt:

Wij kunnen niet met de stukken aantoonen, dat de socialistische onderwijzers zich niet geheel van socialistische kleur bij hun onderwijs onthouden. Maar daar zelfs een socialistische onderwijzer toch ook maar een mensch is, een "*individu*" [welk woord immers beteekent een "onverdeeldheid," een eenheid,] wagen we de gissing, dat niet altijd het onderwijs van den socialist zich van alle vreemde bijmengingen zal kunnen onthouden. Een gissing, die te gereeder gemaakt mag worden, daar "het socialisme" van zooveel onderwijzers niet maar schijnt de wetenschappelijke overtuiging, dat de collectivistische wijze van voortbrenging voor menschelijke samenleving theoretisch de beste ware, — doch hun "socialisme" er een is, dat te recht het evangelie der ontevredenheid mag heeten, omdat het zich kond doet in een geest van verzet [met een anarchistisch bijsmaakje.] omdat het.... in één woord geteekend wordt door het feit, dat de heer Bergmeijer tegelijk is openbaar onderwijzer [te Dordrecht] en redacteur van *Recht voor Allen.*

Wij hebben al meer dan eens gezegd: we kunnen ons den gedachtengang van den socialist-onderwijzer niet denken. De Staat zegt: "Ik heb mannen noodig, die mij beloven de kinderen te zullen opvoeden in christelijke en maatschappelijke deugden." Nu meldt zich iemand aan, die met het Christendom geheel en ten volle gebroken heeft; die onderscheiden "maatschappelijke" deugden [als vaderlandsliefde, eerbied voor het gezag, liefde voor het Vorstenhuis, spaarzaamheid, enz.] als ouderwetschigheden voor zich-zelven al lang op zij gezet heeft. *Die* man nu komt zich aanmelden, om te gaan leeraren wat hij, zoo al niet verwerpelijk, dan toch althans heel bespottelijk acht. De Staat van zijn kant zegt: "Ik maak uit het feit, dat ge deze dingen onderwijzen wilt, op, dat ge daar iets voor voelt, en eigenlijk gaat me ook niet aan wat uw inzicht is, als ge maar doet waartoe ge u verbindt."

Nu is dat, meenen wij, de gevaarlijk gebleken fictie. Het vroeger onvoorziene feit, dat tot onderwijs, strekkend om christelijke en maatschappelijke deugden aan te leeren, vijanden van en onverschilligen voor die deugden zich opgeven, behoeft regeling. De Staat heeft te overwegen of hij inderdaad dienaren kan gebruiken, die niet dan met verkrachting hunner innerlijke overtuiging de gevraagde diensten verrichten kunnen. Het is een zaak tusschen die heeren en hun geweten in hoever zij-zelf zoodanig gedrag voor zich-zelven kunnen verantwoorden. Maar de Staat heeft te vragen hoe het door hem vereischte werk verricht wordt.

En dan, wij herhalen het, wij kunnen niet gelooven dat een redacteur van *Recht voor Allen* in "christelijke en maatschappelijke deugden" de jeugd onderrichten zal. De valsche positie, die de man-zelf niet zou willen, *moet* zijn werk schaden.

Dit alles is welsprekend materialisme. Men leest het erin, ook zonder dat het op eenigerlei wijze nader wordt aangeduid. En ziehier nu de slotsom, waartoe de *Amst. Ct.* komt:

Caveant Consules! Het is een ernstig teeken des tijds, dat de joden zich van het openbaar onderwijs afwenden. Zullen straks meerdere lagen der maatschappij volgen? Het staat te vreezen, zoo lang voor ouders te duchten valt dat hun kinderen door heeren socialisten worden grootgebracht.

Wat wij dan willen?

Wij willen, dat de theorie van het neutraal, het openbaar onderwijs in de praktijk haar bevestiging vinde. Alleen dat, niet meer en niet minder. Wij willen dat wie als openbaar onderwijzer optreedt, een zeer stellige en ondubbelzinnige verklaring aflegge dat hij het volstrekt neutraal karakter van het onderwijs zonder eenig voorbehoud zal eerbiedigen; de verklaring ook dat hij uit eigen vrije overtuiging, uit innerlijken aandrang de jeugd zal opvoeden tot christelijke en maatschappelijke deugden.

Een socialist, die *dat* verklaart... houdt die niet op socialist te zijn? houdt die althans niet op, gevaarlijk te zijn voor den goeden naam van ons onderwijs?

Zoo, meenen wij, zal kunnen gestuit worden wat nu bezig is voltrokken te worden: de openbare school, door de openbare onderwijzers vermoord.

Ook uit deze beschouwingen en adviezen volgt alzoo een uitroeiing, ten minste een sociaal-politieke keuring van openbare onderwijzers. Opdat de neutrale Staatsschool niet door hen vermoord worde, moet er een moord geschieden op openbare onderwijzers, kinderen voor het meerendeel van de Staats-kweek- en normaalscholen. De vraag is niet, of men dit stelsel, dat wij een noodschot noemden, kan goedpraten, maar of men het in de praktijk zal kunnen toepassen. Men moet er maar eens aan beginnen!

BUITENLAND.

Rome.—De *Germania* heeft uit Rome een particulier telegram ontvangen, waarin als uit goede bron wordt medegedeeld, dat "dank zij de pogingen door Duitschland aangewend bij den H. Stoel en de Porte" thans alle moeilijkheden, welke tot dusverre de oprichting van een turksch gezantschap bij het Vaticaan tegenhielden, zijn uit den weg geruimd. Ook Frankrijk zou volgens de *Köl. Zeitung* thans alle oppositie in deze richting hebben laten varen. De oprichting van het osmaansche gezantschap te Rome en van een apostolische delegatie te Konstantinopel kon, verzekerde de *Germania*, tegen Nieuwjaar worden tegemoet gezien.

— De *Voce della Verità* meldt, dat de H. Vader aan de onderscheiding, waarmede na afloop der laatste pauselijke jubileumsfeesten tal van personen worden begiftigd, die tot het welslagen daarvan hadden medegewerkt, een blijvend karakter wenscht toe te kennen, zoodat zij voortaan ook zal worden geschonken als belooning "voor trouw en gehechtheid, betoond aan de Kerk en haar doorluchtig Hoofd."

—Een der laatste nummers der te Rome verschijnende katholieke *Voce della Verità* bevat een met veel zorg bewerkte en met verscheiden fraaie portretten en gravuren geïllustreerde bijlage ter gelegenheid van den 50n. gedenkdag van het overlijden van graaf Pellegrino Rossi, pauselijk minister van Binnenlandsche Zaken en Financiën in den Kerkelijken Staat, en die op den 15 Nov. van het revolutiejaar 1848, toen hij het paleis der Kanselarij wilde binnengaan, op de trappen in het portaal door een dolksteek in den hals werd getroffen en eenige oogenblikken later stierf. De *Voce* drukt o. a. ook de redevoering af, welke de minister zich had voorgesteld dien dag in de Kamer te houden.

— Op last van de Congregatie der Riten heeft Mgr. Richelmy, aartsbisschop van Turijn, tot zijn diocesanen een herderlijk schrijven gericht, waarin hij hun verzoekt, de geschreven stukken van den dienaar Gods, Don Bosco, stichter der Salesianen, te verzamelen en deze, hetzij als origineel of in den vorm van authentieke kopij, in te zenden bij de bisschoppelijke kanselarij te Turijn. Voor de vervulling van deze formaliteit, die de basis vormt van het proces van zalig- en heiligspreking, dat te Turijn zal worden geopend, is een tijdperk van twee maanden vastgesteld.

—Pater Cozza Luzi, de onvermoeide onder-bibliothecaris van het Vaticaan, heeft een belangrijke ontdekking gedaan. Onder een groot getal handschriften uit verschillende tijdperken vond hij een kostbaar manuscript, handelend over "eb en vloed van de zee" en "geschreven te Rome in den tuin der villa di Medici den 8en Januari 1616 door Galileo Galileï, wijsgeer en beroemd wiskunstenaar van zijne hoogheid den groothertog van Toscane."

Tot dusverre wist men niets af van het bestaan dezer verhandeling, die expresselijk geschreven werd voor kardinaal Orsini.

Italie. — Wijl de conferentie om internationale maatregelen te nemen tegen het satanisch bedrijf der anarchisten gehouden werd op initiatief der Regeering van Zijne Italiaansche Majesteit, en wel naar aanleiding van den verfoeilijken moord op een Keizerin — daarom vindt een puur socialistisch weekblad het gepast, er de aandacht op te vestigen, dat zij die nu het hardst schreeuwen over het misdadige van anarchistische aanslagen, zelven niet zoo afkeerig zijn van een aanslag op het leven van dezen of genen Vorst, als het hun politiek maar bevorderen kan. En om die opmerking kracht van reden te geven, herinnert het weekblad aan een feit uit de nieuwere geschiedenis van Italië.

Den 8n Dec. 1856 werd door den soldaat Agesilao Milano een aanslag gepleegd op het leven van Ferdinand II, koning van Napels, bij gelegenheid dat Z. M. een parade inspecteerde. En toen later Garibaldi, door Victor-Emmanuel met geld ondersteund en door engelsche oorlogsschepen gedekt, een omwenteling in het koninkrijk Napels wist tot stand te brengen, — toen hij vervolgens in naam van Z. M. koning Victor Emmanuel het bewind aldaar voerde, vaardigde hij 24 Oct. 1860 het volgend decreet uit:

Ter eere van het voor 't vaderland heilige aandenken van Agesilao Milano, die met een heldenmoed zonder weerga zich heeft geofferd op het altaar des vaderlands, om het te bevrijden van een tiran en onderdrukker, gelasten wij:

1. Magdalena Russo, moeder van Milano, ontvangt van 1 Oct af een levenslang pensioen van 30 dukaten per maand.

2. De beide zusters van Milano ontvangen ieder een gift van 2000 dukaten. Dit bedrag wordt in staatsobligatiën belegd en in den loop der maand October aan de beide zusters uitbetaald

3. De minister van Financiën wordt met de uitvoering van dit decreet belast.

Napels, 24 October 1860.

GARIBALDI.

De staats-secretaris A. VERTONI.

En dat decreet, werd door de regeering van Z. M. koning Victor Emmanuel officieel erkend en uitgevoerd.

Moet het niet worden toegegeven, dat het daarin vervatte oordeel over een aanslag op het leven van een regeerend Vorst wel een weinig anders klinkt dan de verontwaardigde toon der Regeering van Zijne Italiaansche Majesteit in de uitnoodi-

ging tot bijwoning der conferentie, aan de verschillende Regeeringen bericht? En 't hier in herinnering gebrachte feit is lang het eenige niet, waarom de geschiedenis der wording van het "ééne Italië" lastig is voor zijn regeerende dynastie.

Spanje. — De overeenkomst tusschen Spanje en de V. S. maakt Spanje's oorlogsverliezen als volgt:

De geheele Philippijnsche eilanden-groep, met inbegrip van de Viscayas en de Sulu-eilanden, afgestaan aan de Vereenigde Staten.

Het eiland Cuba, opheffing van Spanje's gezag als geëischt voor den oorlog.

Het eiland Porto Rico en andere eilandea in de West-Indiën, allen afgestaan aan de Vereenigde Staten.

Het eiland Guan in den Ladronen-groep, afgestaan aan de Vereenigde Staten als een kolen-station.

De oorlogsvloot onder Admiraal Montejo, door Dewey vernield in de baai van Manila, op 1 Mei.

De oorlogsvloot onder Admiraal Cervera, door Sampson vernield op de kust van Cuba, op 3 Juni.

De schulden van Spanje, waarvoor de revenues van Cuba en de Philippijnen waren verpand, werden door de commissarissen der V. S. niet in aanmerking genomen en blijven voor rekening van de Spaansche regeering.

Tegen deze verliezen van Spanje heeft de Spanjaard de volgende keerzijde:

Twintig millioen dollars Spanje door de Vereenigde Staten gegeven als tegemoetkoming voor gemaakte publieke verbeteringen op de Philippijnen.

Een eiland in de Carolinen-groep wordt door de Vereenigde Staten begeerd als een zeestation en een formeel aanbod zal gedaan worden om het van Spanje te koopen.

Tevens bestaat het plan om kabel-stations op te richten op andere Spaansche bezittingen.

De heropening van handels-relatien tusschen de natien vereischt de vaststelling van nieuwe tractaten of de formeele erkenning van de oude door beide natien.

Ook waren de Amerikaansche commissi…len er niet op tegen Spanje g…rende een termijn van tien jaren handelsvoorrechten in de Antillen en ook in den Philippijnschen Archipiélago toe te staan.

Spanje heeft daar vele verbintenissen die zoo maar niet op eenmaal vernietigd kunnen worden zonder individueele personen onrecht te doen en de Amerikaansche regeering kan niet anders dan bestaande contracten enz. eerbiedigen, wil ze niet te boek staan als geheel en al onrechtvaardig zijnde.

Engeland.—Het Hooly-proces baart nog altijd groot opzien. De meest sensationeele onthulling is wel deze, dat Hooly het parlementslid sir William Marriott een chèque van 50,000 pd. st. had overhandigd, waarvoor deze hem door bemiddeling van den whip der conservatieve partij, den heer Middleton, bij gelegenheid van het jubilée der koningin een baronstitel zou verschaffen.

Deze onthulling heeft tot ernstige beschouwingen aanleiding gegeven. De heer Labouchère constateert in de *Truth*, dat deze chèque volle drie maanden is gebleven in handen van den heer Middleton, waaruit hij de gevolgtrekking maakt dat deze zulk een handel niet onmogelijk achtte, want anders had hij de chèque onmiddellijk teruggezonden. Nu kreeg Hooley zijn chèque eerst na het jubilée terug, toen de onderscheidingen bekend waren gemaakt. Hooley zelf was blijkbaar zeker dat hij den gewenschten titel zou krijgen, immers hij had uitnoodigingskaarten voor een voor zijn rekening gebouwde tribune laten drukken, welke geteekend waren door "Sir Ernst and lady Hooley."

Op de gevolgtrekking dat de conservatieve partij dus met titels handel drijft, laat de heer Labouchère onmiddellijk volgen dat de liberale partij in dit opzicht geen haar beter is dan de conservatieve. Hij schrijft: "De liberalen hebben geen recht hun tegenstanders voor de voeten te werpen dat zij titels verkoopen, want zij drijven zelf een zeer levendigen handel in deze zaken." En de oorzaak van dezen misstand is de duurte der verkiezingsveldtochten in Engeland. De partij moet voor alles zorgen en de afgevaardigden krijgen ook geen jaargeld. De steun van rijke lieden is dus onontbeerlijk en vele anderen eischen voor belooning een titel.

—Lord Kitchener of Khartoem is door de stad Cambridge tot eereburger en door de beroemde universiteit dier plaats met groote plechtigheid tot *doctor juris honoris causa* bevorderd. De studenten der hoogeschool spanden de paarden van zijn rijtuig en trokken den nieuwen in scharlaken tabberd gekleeden doctor jubelend door de straten der stad.

ADVERTENTIEN.